

Slniečko 4

ROČNÍK 46

DECEMBER 1991

5 KČS

ANTON HABOVŠTIAK

Už ako dieťa ma na Vianoce najväčšmi očarúval betlehem s maštaľkou, v ktorej bol v jasličkách Ježiško a vedľa neho v pokore kľačali Mária a Jozef. No a, pravdaže, bol tam aj tučnučký vôl a skromný oslík, čo svojím dychom zohrievali novonarodené dieťatko. Pastieri tam boli celkom takí, akých sme vídavali na slovenských salašoch.
Och, tí šťastní ľudia, ku ktorým zletel anjel a zvestoval im radostnú zvest:
„Nebojte sa! Hľa, zvestujem vám veľkú radosť, lebo dnes sa vám v meste Dávidovom narodil Spasiteľ. A toto vám bude znamením: Nájdete dieťa zavinuté do plienok a uložené v jasliach.“
Všetko sa tak naozaj stalo. Apoštol Lukáš túto udalosť opísal verne a veľmi pekne. K tým, čo vedeli jeho slová naspamäť, patril aj mnich František (žil v rokoch 1182–1226).
A práve on si raz zaumienil, že si betlehemskej noc dajako priblíži. V dubovom lese, kde žil v jednoduchej pustovni, postavil v menšej jaskynke malé jasličky a doviedol k nim živého vola a živého oslíka.
„Ľaľa, betlehemská maštaľka!“ užasli ľudia, ktorí v ten štedrovečerný deň prechádzali okolo. A od tých čias začali ľudia aj na iných miestach stavať jasličky, aby si aj oni sprítomnili udalosť, ktorá sa stala v mestečku Betlehem. Nazvali ich betlehemy. Tento zvyk sa potom rozšíril aj do iných miest a dostal sa aj k nám na Slovensko. Odvtedy ruky mnohých ľudových rezábarov i viacerých umelcov vytvorili nádherné betlehemy, ktoré každé Vianoce rozsvecovali oči detí i srdcia dospelých.

A. H.

Ešte prv ako nastali vianočné sviatky, učili sme sa spievať pesničky o narodení Ježiška. Stará mať vedela takých pesničiek neúrekom, a čo jednu, to krajšiu...

„Stará mať, kde sa u nás vzalo toľko vianočných pesničiek?“

„Nuž, synku, to ti bolo tak,“ začala rozprávať stará mať.

Vraj keď sa ľudia dozvedeli, že sa v mestečku Betlehem narodil Spasiteľ sveta, za-

Kde sa vzali slovenské koledy

deli sme jeho hviezdu a chceme sa mu po-kloniť.“

Kráľa Herodesa táto zvest veľmi rozrušila.

„Ako to,“ zadúšal sa hnevom, „veď kráľom som tu ja!“

Naskutku dal zvolať veľkňazov a zákoníkov, aby sa od nich dozvedel, kde sa židovský kráľ narodil. A tí mu bez rozmyšľania odpovedali:

„V Betleheme, v Judsku, lebo tak píše prorok!“

Mudrci sa podčakovali za správu a pobrali sa do Betlehema.

Zvest o narodení Spasiteľa sa najprv rozniesla po celom judskom kráľovstve, ale zakrátka doletela aj k nám, pod Tatry. Tak sa o nej dozvedel aj mládenec Fedorík.

„Ej, veru by sa aj nám patrilo zájsť do Betlehema a pokloniť sa novonarodenému dieťatku!“ povedal Fedorík svojim druhom.

„Veď hej, tak je, ale keď je to ďaleko-pred ďaleko,“ namietal jeden z kamarátov. A druhý sa pridal:

„Ani by sme ta netrafili, keď je to v cùdzom kraji.“

No Fedor sa nedal odradiť a ešte v ten deň sa vybral do Betlehema. A veru aj došiel. Ako sa mu to podarilo, nevedel povedať. Pamätať si iba, že ho nohy veľmi ľahko niesli, ba v jednej chvíli vraj zacítil, akoby ho ktosi unášal v náručí.

V Betleheme potom už svätú rodinu našiel ľahko. Mária aj s Jozefom ho s radosťou privítali a ukázali mu utešené Jezuliátko. Ľudskými slovami sa ani vypovedať nedá, akú mal radosť!

Zrazu sa však zháčil, zahanbil, lebo zbadal, že Jezuliátku nič nedoniesol, že prišiel s prázdnymi rukami. Vtom však na-

čali prichádzať k nemu, aby sa mu poklonili.

Prví boli betlehemsí pastieri, lebo práve im anjel označil príchod Spasiteľa. Potom došli aj iní Betlehémčania, ba na cestu sa vybrali aj traja mudrci z ďalekých krajov. Keď prišli do kráľovského mesta Jeruzalem, zastavili sa u kráľa Herodesa a vyzvedali:

„Kde je novonarodený kráľ židovský? Vi-

hmatal vo vrecku kabanice jablčko. Vybral ho a vrváv:

„Vieš, Ježiško, ja Fedorík, bystrý pacholík, darujem ti jablčko, také pekné ako tvoje srdiečko!“

Mária i Jozef sa usmiali a začali sa Fedora vypytovať, kto je a odkiaľ prišiel. A on s radosťou vyzoprával, z akého je kraja a akí sú v ňom ľudia.

„Dakujem ti, že si prišiel,“ povedala Mária. „Teraz sa vráť domov. Dary ani jedlo ti nedávam. Nebudeš ich potrebovať. Dostaneš však niečo viac: do tvojho srdca i duše zasejem semienka; vzídu z nich piesne, ktorým sa každý poteší.“

Fedor sa podčakoval a vydal sa na cestu do svojho domova. Ako si tak vykračoval, schytla ho znova radosť nad tým, čo videl

i počul, a začal si o všetkom spievať. V srdci sa mu rodili piesne, tisli sa mu na jazyk. Prvá, druhá, potom aj tretia a zas iná, a čo jedna, to krajšia. A rodili sa, aj keď prišiel domov. Ba čoskoro si ich začali spievať aj ostatní ľudia, a odvtedy si ich spievajú rok čo rok. Nazývajú ich vianočnými koledami. Jedna z nich je takáto:

*Nuž my teda, pastuškovia,
do Betlema podme,
pomalický, potichučky
dieťatko nezbuďme.*

*Jeden každý k nemu kľakni
a dôverne jemu riekni:
Vitaj, vitaj,
králu, vitaj!*

Ilustrovala ĽUBA KONČEKOVÁ-VESELÁ

SVETOSLAV VEIGL

*Tajomná chvíľka prichádza,
na stromku hviezda žiari.
Mama nás láskou pohládzza
a pod stromčekom dary.*

*Vianoce, chvíle radosti,
najkrajšie naše sviatky.
Tajomný mier sa rozhostí,
to v srdci je sen sladký.*

*Už v žiari hviezdy, mesiaca
rozžala láska sviatky -
ako tá svieca horiacia
sú otcovia i matky.*

*I deťom svietia očká už -
všetci sme malé deti,
chlapec i žena, dievča, muž,
ked' v srdci láska svieti.*

*Do rúčky rúčku stúlime,
srdce do srdca hladko,
už nenecháme na zime
to naše Jezuliatko.*

Ilustrovala ĽUBA KONČEKOVÁ-VESELÁ

Miško je najmenší zo všetkých škôlkárov. Na nose ako gombička má veselé pehy a vo veľkých očiach samú zvedavosť.

Nedávno, keď do škôlky zavítal Mikuláš, si div oči nevyočil od zvedavosti. Nebadane sa prikmotril k Mikulášovi, pohladkal mu mäkučký plášť, dotkol sa kožušinky na ňom a zvedavo načiahol ruku do koša s darčekmi. Ešte dobre, že to nezbadal Mikuláš, ale pani učiteľka. Tíško si Miška k sebe pritiahla a dôverne mu čosi šepla do uška.

Miško už potom pokojne čakal, a keď prišiel naňho rad, pekne hlasno sa predstavil:

„Miško Matúšik, Strmá ulica, číslo sedem.“

A potom Mikulášovi zaspieval strieborným hláskom pesničku:

„Už je zima, už je tu...“

Mikuláš Miška pochválil, pohladkal ho po hlávke, podal mu z koša balíček plný dobrôt a za krásnu pesničku mu pridal ligotavý dukátik z čokolády.

Miško bol šťastný-prešťastný. Tešil sa, ako to všetko doma vyrozpráva mamičke, otcovi, psíkovi Bibovi. Netušil, že doma ho bude čakať veľké prekvapenie. Starký z Trenčína.

Miškov starký je cukrár. Vie piecť také koláčiky, čo sa na jazyku rozpúšťajú ako zmrzlina. Miško má trenčianskeho starkého z celej rodiny najradšej. Hneď mu s nadšením všetko vyrozprával.

„Starký, povedz, čo tebe priniesol Mikuláš?“ spýtal sa napokon.

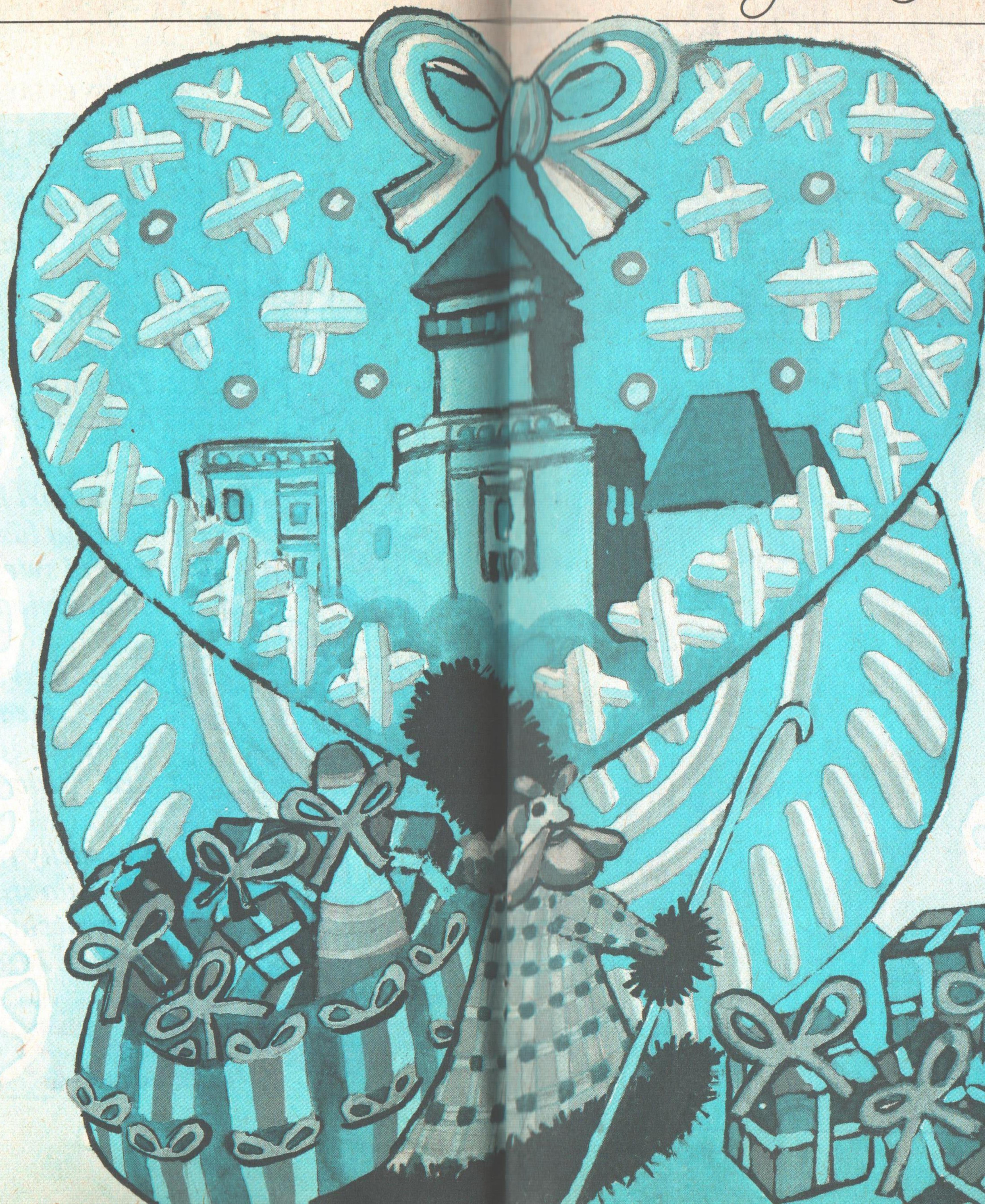
„Mne?“ čudoval sa starký. Chvíľu premýšľal, akoby si nevedel spomenúť.

„No povedz!“ súril Miško.

„Vieš, ja som veľký, dospelý, ba starý. Ku mne Mikuláš nechodieva,“ povedal starký.

„Bol by si rád, keby aj k tebe prišiel?“

„Ktože by sa Mikulášovi nepotešil. Nič sa nedá robiť, Miško, to už je za nami,“ s úsmievom povedal starký.

Miško sa potichu vytratil do susednej izby a sprisahanecky žmurkol na mamičku.

O chvíľu sa v tej izbe tajuplnie rozozvučal zvonček.

Dvere sa otvorili a zjavil sa v nich malíčky Mikuláš, hádam najmenší na svete. Na hlave mal čiernu baranicu, na sebe huňatý plášť s pelerínou, zhotovený z červenej prikrývky. Okolo krku bol bohatý nazberkaný a stiahnutý mamičkiný zlatý opaskom.

Starký a otecko celkom onemeli od údivu.

„Dobrý večer!“ pozdravil Mikuláš.

Všetci mu s úctou odzdravili.

„Dedko Matúšik, bol si dobrý?“ spýtal sa Mikuláš.

„Bol...“ znala tichá odpoveď.

„Poslúchal si babku Matúšikovú?“

„Poslúchal,“ povedal starký. „Veľmi som ju poslúchal.“

„Tak mi pekne zaspievaj!“

Starký sa poklonil a spieval hlbokým hlasom:

„Na trenčianskom moste fialôčka rasie...“

Ked' starký dospieval, Mikuláš sa vyškrial na stoličku a pohladkal starkého po plešinke. Potom mu podal vrecúško plné dobrôt a za pesničku pridal zlatý dukátik z čokolády, ktorý vylobil spod červenejho plášťa. Potom Mikuláš odišiel.

O chvíľu sa Miško vrátil zo susednej izby, akoby sa nič nebolo stalo. Starký mu s nadšením rozprával o návšteve malíčkého, ale veľmi milého a štedrého Mikuláša.

Ej, ako len bol Miško rád!

Ilustr. BRANISLAV SLEZÁČEK

TICHÁ NOC, SVÄTÁ NOC.

Molto moderato ($\text{♩}=88$)

1 Ti - chá noc, svä - tá noc! Všet - ko spí, všet - ko sní,

sám len svätý bdie dô-verný pár strá - ži Die - ťatko ne - beský dar.

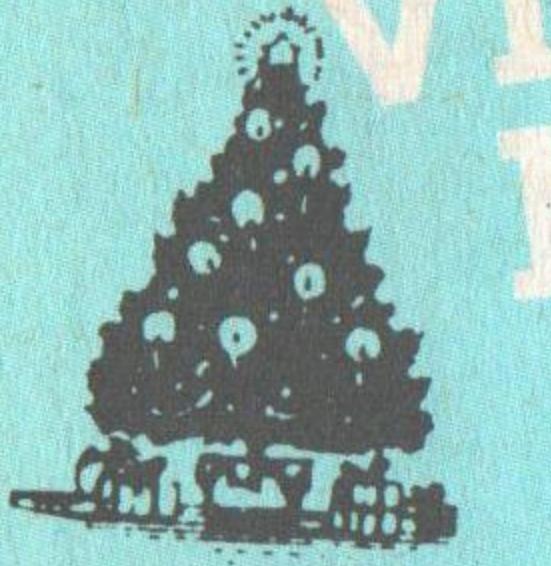
Slad - ký Je - ťisko spí, sní, ne-besky tís - ko spí, sní.

Tichá noc, svätá noc!
Anjeli zleteli,
najprv pastierom podali zvest,
ktorá svetom dnes dáva sa niesť:
Kristus, Spasiteľ je tu,
Tešiteľ sveta je tu!

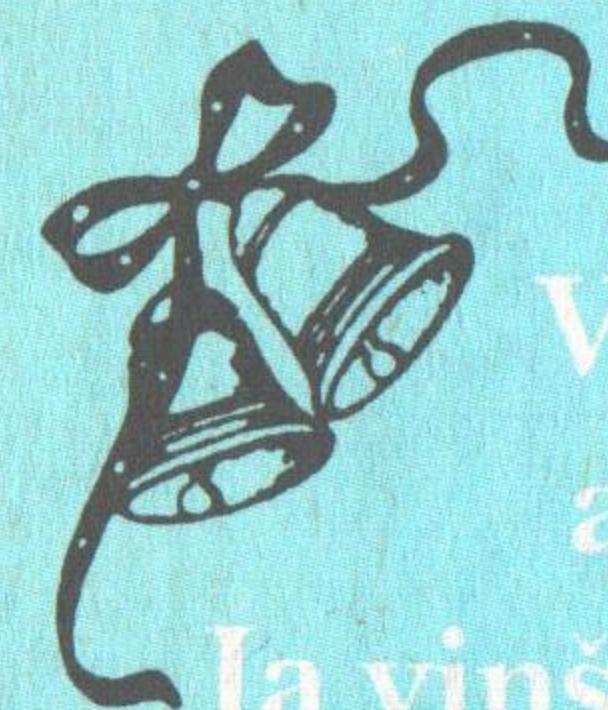
Tichá noc, svätá noc!
Nežná tvár, lásky žiar
božský rozsieva v jasličkách tam:
bije záchranná hodina nám
v tvojom zrodení, Boh, Syn,
Ježiško, Láska, Boh, Syn!

VIANOČNÉ koledy

Pásli ovce valasi
pri betlemskom salaši.
Anjel sa im ukázal,
do Betlema íst kázał.
Vstaňte hore a chodťe,
Jezuliatko nájdete.
Nájdete ho v jaslickách,
zavinuté v plienočkách.
Mária ho kolembá
a Jozef mu tak spieva:
na huslickách ju-ju-ju
a na gajdách dú-dú-dú.

Vinšujem vám vinš
a ten za mnou nič.
Ja vinšujem kolko-tolko
a ten za mnou ani tolko.

Na deň svätej Kataríny
prespevujú žiaci pilní.
Hej, gazdinky statočné,
idú sviatky vianočné.
Dajte žita na oblátky,
už idú vianočné sviatky.

Rozprávka

DANIEL HEVIER

Chystal som sa práve napísala rozprávku na koniec roka, keď tu zrazu:

Klooop, klooop, klooop! Ktosi klope na moje dvere.

Kto to len môže byť? pomyslel som si. Teraz sedia všetci ľudia doma a lúčia sa so starým rokom. Otvoril som dvere – a...

Pred mojimi dverami stál Starý rok.

Bol zahalený do ošúchaného plášta, ktorý menil farbu, na hlave mal vysokánsky cylinder a v ňom sedemdesiat sedem dier a v ruke držal obrovský kufor.

„Starý rok!“ vyhŕklo zo mňa. „Pod ďalej!“

„Nemôžem ísť ďalej, pretože musím ísť ďalej,“ povedal Starý rok a znelo to trochu smutne a trochu unavene.

„A kam?“ spýtal som sa, hoci som tušil, kam Starý rok odchádza.

„Akoby si nevedel!“ povedal káravo Starý rok. „Prežil som tu 365 dní, každý deň som oslavoval iné meniny, a teraz si nesiem tie najkrajšie spomienky v tomto obrovskom kufri. Pôjdem proti smeru hodinových ručičiek až na koniec času, kde žijú všetky pred-

na koniec roka

chádzajúce Staré roky, ktoré sa už pominuli.“

„Na koniec času?“ začudoval som sa.

„To je tam, kde prestávajú ísť všetky hodiny. Tam budem sedieť v hojdacom kresle, listovať v albume so starými fotografiami a snívať a spomínať... Som už unavený.“

A Starý rok si povzdychoval: „Aaaaaach...“ (Bol to ten najsmutnejší vzdych, pretože nik nie je smutnejší ako rok, ktorý odchádza navždy.)

„Hm,“ povedal som. „To je zaujímavé, aj ja sa cítim akýsi ustatý. Veď som celý rok rozprával svoje príbehy a dobrodružstvá (ktoré sa všetky skončili dobre, veď inak by to nebolí dobrodružstvá, ale zlodužstvá) a rozpráky...“

Chvíľu sme sa so Starým rokom na seba mlčky pozerali a ja som videl v jeho očiach všetok ten čas, ktorý už uplynul a nikdy sa nevráti.

„Starý rok, a čo keby som...“ začal som, a Starý rok povedal tiež zároveň so mnou: „A čo keby si...“

„Chcel som ti iba navrhnúť: a čo keby som odišiel a tebou?“ povedal som.

Starý rok sa usmial.

„Práve to isté som ti chcel navrhnúť aj ja! Čo keby si odišiel so mnou? Zažili sme spolu veľa zaujímavého, strávili sme spolu... počkaj, koľko dní?“

„Asi takých 365,“ povedal som. „A teraz spolu odídeme proti smeru hodinových ručičiek. Dúfam, že sa tam nájde nejaké voľné hojdacie kreslo aj pre mňa.“

„Len sa neboj,“ povedal Starý rok, ale vtom zvolal: „A kto bude deťom písť do Slniečka rozprávky!?“

„Kto! Kto! Kto!“ odvetil som. „Nejaký iný rozprávkar! Rozprávkarov nájdeš dnes na každom rohu!“

„Len aby!“ nedôverčivo pozrel na mňa Starý rok.

„Ak neveríš, podme nejakého hľadať,“ uspokojil som ho.

Zo všetkých farieb, ktoré svet mal, ostali iba dve: biela a čierna. Biely bol sneh, ktorý

(Pokračovanie na str. 18-19)

JINDRA
ČAPEK

Kedysi dávno putovali hlbokým snehom tri podivuhodné postavy. Bola jasná hviezdnatá noc a krajina spala zamrznutá pod snehovou prikrývkou.

Traja pocestní zaklopali na dvere jednej malej chalúpky. Otvoril im pastiersky syn Jorim a priateľsky ich pozval dnu, aby sa zohriali.

Pútnici sa posilnili jednoduchým jedlom a začali rozprávať: „Sme traja hviezdozvestci a prichádzame zdaleka. Jedna z hviezd nám vyjavila, že sa narodilo dieťatko, ktoré láskou zmení svet – zbabí ľudí biedy, strachu, krivdy a opustenosť. A tá hvieza jasne svieti a vedie nás. Cesta je dlhá a namáhavá, ale my chceme pozdraviť nového kráľa.“

Na druhý deň zavčas rána sa traja pútnici rozlúčili a kráčali ďalej za hviezdou.

Dieťatko sa narodilo

Jorim bol hlboko dojatý všetkým, čo počul. Dieťa, ktoré má zmeniť svet? Hlavou mu víriло veľa otázok a v jeho srdci narastala túžba vydať sa na cestu: „Aj ja by som chcel privítať to dieťatko. Nech aj mne ukáže hvieza cestu.“

A potom sa aj pastier Jorim vybral na dlhú cestu. O tom, čo všetko zažil, kým nenašiel vzácne dieťatko, dozvieš sa z krásnej obrázkovej knižky Dieťatko sa narodilo, ktorú už poznajú deti v Nemecku, Španielsku, Rakúsku, Švédsku, Anglicku, Taliansku, Francúzsku a vo Fínsku. Chcel by si ju mať pod vianočným stromčekom aj ty? Nuž popros rodičov, nech ti ju objednajú priamo vo vydavateľstve Mladé letá.

Objednávací lístok je na 31. strane Slniečka.

Úlom pe adá svetos,
nand'arde man andro šudro páni,
the ovav sasto sar akhor.
Sovl'ard'a man baro véš,
pijavlahi ráťakero kalo thud
Mre kale jakha –
khosnoro pharibeskero.

Narodil som sa,
do chladnej vody ma ponorili,
aby som bol zdravý ako orech.
Uspával ma olej hory,
píjal som noc zo slamky.
Moje oči čierne –
ručníček žiaľu.

BACHTALO KREČUNO LE ČHAVORENGE SERVIKENGE THE ROMANENGE

Šťastné Vianoce detom slovenským aj rómskym

Ako malý chlapec som sa tešil na Vianoce. Padal biely sneh a mne sa zdalo, že to k nebu vyrastajú dlhé biele prúty. Konečne prišiel vytúžený Štedrý večer. Rómski muzikanti chodili z domu do domu, a hoci im od zimy krehli prsty, vyhrali veselo a všetkým želali šťastné a veselé Vianoce. My rómske deti sme pod oknami dedinských chalúp spievali koledy. Keď sme skončili, vyšla gazdiná na podstienok a podala nám voňavé jabĺčka. Keď sme kráčali dolu dedinou, jadierka v tých jablkách nám vyzvávali na cestu.

Pro čhiviben

JOZEF RAVASZ

Phendे peske duj čhavóra o Kálo the Luluďi, hoj pe čhivina ando svetos. Ráti odole di-veseskeri báre lošannahi kana thovnahi pre jakhora andro paňori so sťa paš lengero tábori.

„Kvakala-kvak,“ šunkernaḥi le žambaten.

„Nadaras?“ phučel o Kálo.

„Nadarev.“

„Akor si savoro pro than. Láčhe sov. Sik raťaha anglo khamoro resaha amen pašo baro kašt,“ phendə o Kálo.

Kálo the Luluďi goďavker-nahi celo ňilaj pal odá, hoj jekhvar phučna le Raj – Phuviastar, soske náne len Romen ajsí pativ sar le gadžen. Nadžannahi kaj le Raj – Phuv kampol te arakhen. Vaš odá pro goďavipen namukle.

„Dikheha, keraha amáre dajórente bari loš,“ devkerla-hi zór o Kálo la Luluďi.

O čerheňa po nebo šukáre thabonahi, kana o duj čhavóra pe reste pašo baro kašt. E Luluďi andá peske la dajóra-

Na útek

JOZEF RAVASZ

Rozhodli sa raz dve deti, Kálo a Luluďi, že skoro ráno utečú z domu. Večer toho dňa sa dlho kochali pohľadom na jazierko pri cigánskom tábore.

„Kvak-kvak, kvak-kvak,“ mlčky, sediac vedľa seba, počúvali žabí koncert.

„Nebojíš sa?“ spýtal sa Kálo.

„Nie.“

„Tak je všetko v poriadku. Do-

bre sa vyspi. Na úsvite sa stretne- me pri veľkom dube,“ lúčil sa Kálo.

Kálo a Luluďi premýšlali celé leto o tom, že sa dozvedia od Pána Zeme, prečo nie sú Rómovia rov-noprávni s ostatným človečen-stvom. Lenže nemali ani potuchy o tom, ako nájdú Pána Zeme, kde

ho treba hľadať. Svojho úmyslu sa však nevzdávali.

„Uvidíš, urobíme našim rodi-čom veľkú radosť,“ posmeľoval Kálo Luluďi.

Hviezdy na oblohe ešte matne blikali, keď sa obe deti stretli na dohovorenom mieste. Luluďi si priniesla so sebou matkinu vrec-kovku, zmáčanú nespôchetnými slzami. S obavou ju stískala v drobnej hrsti. I Kálo si priniesol čosi na pamiatku. Bol to otcov nôž.

„Teraz už môžeme ísť. Čaká nás dlhá cesta.“

Vyrazili. Boli hádam na polces-te lesom, keď sa Luluďi pustila do plácu:

„Mama umrie od žiaľu, keď sa dozvie, že som sa stratila.“

Kálo by sa bol rád správal ako dospelý, ale nedarilo sa mu to.

Vieš, Luluďi, máš pravdu! Vy-hútajme niečo múdre. Ja si myslím, že jedného krásneho dňa nás Pán Zeme navštívi sám. Aby sa tak stalo, musíme svedomito chodiť do školy.“

Uplnuli dlhé roky a Kálova veštba sa potvrdila. Pán Zeme sa stal u Rómov vitaným hostom, hoci ho nikto nevidel. Jeho prítomnosť však cítili tí, ktorí spoznali ríšu písmen. A odvtedy obľastňuje veľa, veľa rómskych detí.

Ilustrovala VIERA KARDELISOVÁ

MAĽVANÉ MČITANIE

pre praváčkov a dušáčikov

Moja sedrička provedala: "Celiu sví-
mu liečajú obýcayne! A synu-
pre obýcayne snehore!
Ale keď ma viamocu nás v
rasnieli viamocnyj a my rozbá-
lyime, vrledy prilili rá-
vachnyj viamocnyj.
Lypni sa v
neho, blaciace
buskej a

jiu hancujicim
aj malej, ktoré riaria ani
je do mádhera! Lovedal som
myšas si. Ako ho, rie som razzachyj
viamocnyj.
Viete nikdy memidel?
odviedla: "Ved si viavim, rie mi-
zeli prame vrledy, ked" noč rass-
balujime viamocne!"

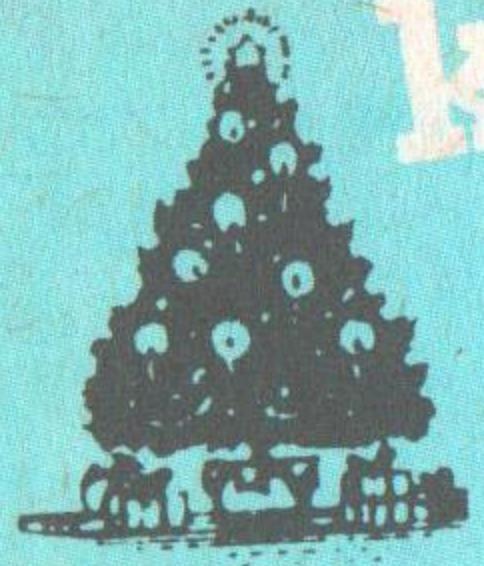
DOMAEU!

Hanka desí vločka darček

NAPÍSLA
L.FRIEDOVÁ
NAMAFDVALA
ONDREJKOVA

VIANOČNÉ koledy

Búvaj, dieťa krásne,
uložené v jasle.

Búvaj, búvaj, pachola,
milostivé Jezuľa.

Budeme ťa kolísat',
abys' mohlo dobre späť.

Hory, ticho budte,
dieťa nezobudte.

Nech si ono podrieme
na slame a na sene.

A vy, tiché fialky,
zavonajte do dialky.

Drozdy a hrdličky,
chystajte pesničky,
nech sa dieťa potesí
na tom našom salaši.

A ja malý žiačik
spievam ako vtáčik,
pri slatinskej škole
hned' som pri kostole.

Tam ma ľudia znajú,
peniažtek mi dajú.

Sláva je veliká
na stole jablká,
dajteže mi zo dve,
aj to bude dobre.

Pánboh vám daj dobrý deň,
na rok zasa k vám prídem.

Rozprávka

(Dokončenie zo str. 10-11)

práve začal padať, a čierne boli vrany, čo sa v ňom brodili.

CINK! pink! BRINK! drink! Padala vločka za vločkou a znelo to, ako keď tikajú staré hodiny.

A potom sme natrafili na malého vrtkého chlapíka, čo stál na rohu ulice a len sa tak mlčky pozeral na to padanie snehových vločiek.

„Hej, priateľko!“ oslovil som ho. „Čo tu robíš?“

„Čakám, kedy sa mi prihodí niečo zaujímavé! A kým sa mi to prihodí, počítam snehové vločky!“

„Pod na kúsok s nami,“ navrhli sme mu. „S nami sa určite niečoho zaujímavého dočkáš.“

Pobrali sme sa spolu a na druhom rohu sme uvideli stáť tajomného pána. Múdrymi očami sledoval to padanie snehových vločiek, a keď nás zbadal, zvolal:

„Len sa pozrite, priatelia! Nie je to úchvatné? Tie padajúce vločky vytvárajú v povetri pohyblivé sochy! Každá taká socha vydrží vo vzduchu iba niekoľko málo okamihov, ale koľkú krásu za tú krátku chvíľu dokáže vyčariť!“

Ten pán sa mi veru páčil. A tak som mu povedal:

„Múdry pán Pozerač, pridajte sa k nám. S nami uvidíte toľko krásneho, toľko nezvyčajného až vám srdce bude búchať ako kladivo!“

A tak sme šli spolu až po ďalší roh. Tam sa na nás zosypala hotová snehová lavína! Báč! Báč! Snehové gule lietali zo všetkých strán a pink! pink! – zhadzovali nám jednému za druhým klobúky z hláv.

Len cylinder na hlave Starého roka ostal ktovie prečo, nezasiahnutý.

A viete, kto hádzal do nás tie gule? Jedna

na koniec roka

DANIEL HEVIER

mady, bol by z vás ten najlepší rozprávkarsky trojlístok. A ja by som si mohol ísť pokojne oddýchnuť spolu so Starým rokom!“

„Hm!“ povedali všetci tí traja naraz. „Ale musíš nám s tým nejako pomôcť.“

„Ja vám môžem nechať tu len svoje meno, možno vám pomôže. Je to vari celkom dobré meno. Musíte aj vy robiť môjmu menu dobré meno.“

Traja rozprávkari súhlasili a ja som sa pbral so Starým rokom ďaleko, ďaleko, do nenávratna! Ale vy deti nebudete smutné, že už nebudeš odo mňa nič čítať. Tak ako sa Starý rok vráti v Novom, zaiste sa i ja vrátim v novej rozprávke.

Ilustroval DRAHOMÍR TRSTAN

Posledný pán NA KOSTELCI

PÍŠU ŠTEFAN MORAVČÍK
A ZUZANA ZEMANÍKOVÁ
ILUSTRUJE MARIÁN ČAPKA

Na hradisko Kostelec, strážne oko Považia, prilete-
la radostná zvest.

Vladyka pozval zvyšky slovenských
kniežat, aby sa spojili proti Maďarom.

Kniežatá sa nedokázali spojiť. Sen o silnej Veľkej
Morave sa rozplynul.

Jedného rána zadunela zem pod kopy-
tami koní.

Vzduch zhustol tisícmi šípov. Obrancom narástlo
desať rúk a útok odrazili.

V neúprosnom boji padol vladyka i jeho syn
Slávic.

Nebolo v ľudských silách odolať presile. Ruka
neudržala meč.

Ludia, ktorí prežili, obnovili veľkomo-
ravský kostolík.

Život na hradisku sa vrátil do starých koľají. Sloven-
ský oheň znova vzplanul.

Za múrmi starého kláštora

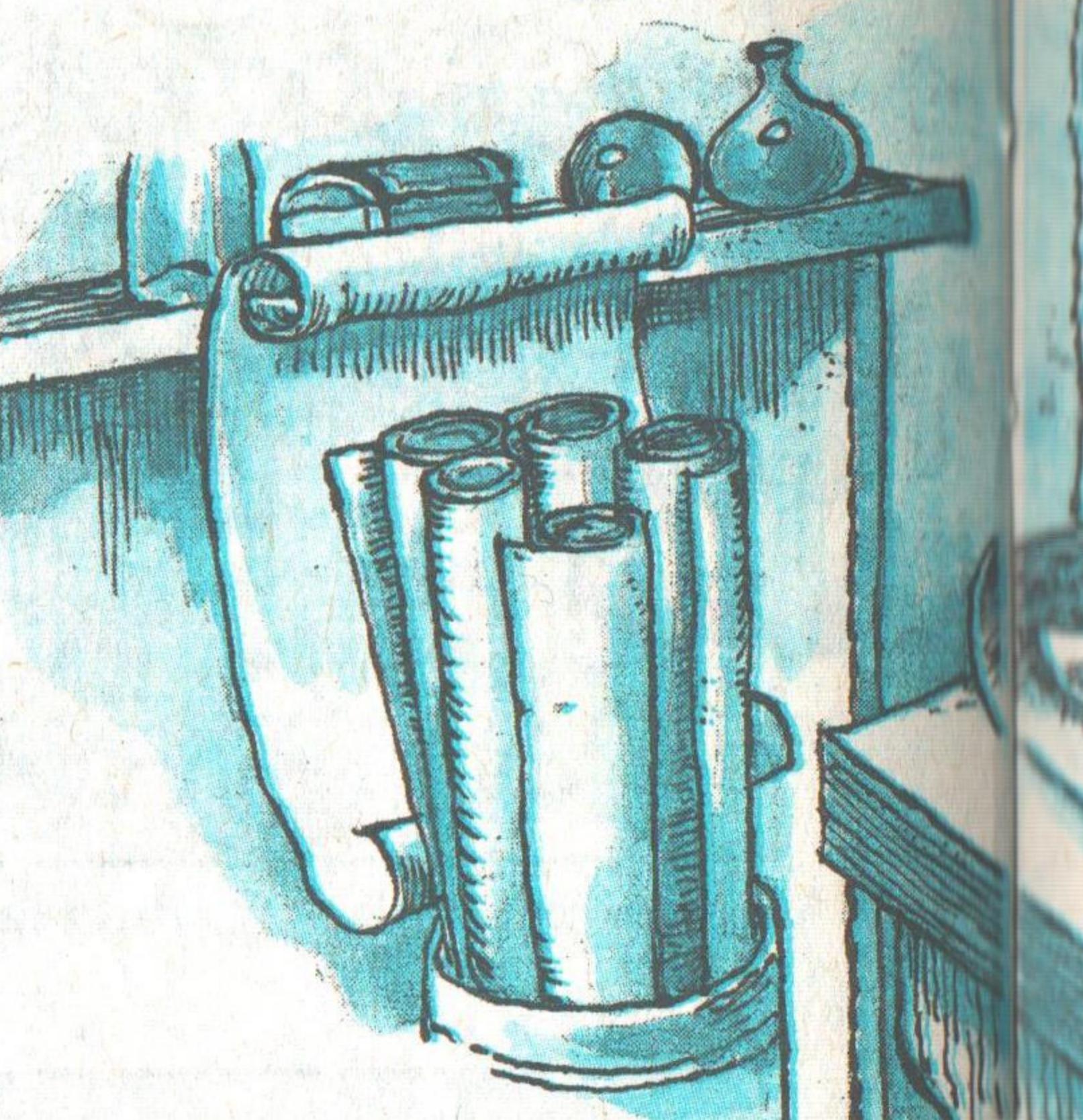
Kľukatá cesta, ktorá smeruje z Nitry na stredné Slovensko, naraz v úzkom hrdle prechádza pod múrmi kláštora v Hronskom Beňadiku. V tomto kláštore už skoro pred tisíc rokmi žili mnísi zvaní benediktíni. Čo to boli za ľudia? Odkiaľ sa vzali? Čo robili? Čo vlastne znamená slovo mních?

Jeden z prvých šíriteľov Kristovho učenia sv. Pavol zachránil sa pred svojimi prenasledovateľmi tak, že utiekol do púšte a tam žil ako samotár-pustovník až do svojej smrti. Mnohí zbožní muži ho nasledovali. Keďže žili v samote, začali ich po grécky nazývať „monachos“ – teda mnísi. Keď sa takýchto zbožných mužov zišlo viac, postavili si spoločný dom. Obkolesili si ho hradbami a tak sa uzavorili od okolitého sveta. A keďže „zatvoril“ sa po latinsky powie „claudere“ (čítaj klaudere), z toho vznikol názov kláštor. Ľudia, čo v ňom bývali, vytvö-

rieli spoločenstvo rovnako zmyšľajúcich ľudí, a tak vzniklo kláštorné spoločenstvo. Hned od počiatku v ňom žili zvlášť muži a zvlášť ženy. Mnísi a kláštory vznikali od roku 340, teda v čase, keď ešte ani naši predkovia nebývali v našej krajine.

Mnísi a kláštory vznikali najmä vo východných krajinách, konkrétnie v Egypte. Tu sa o ich zriaďovanie zaslúžil sv. Basilius. Práve on zoštváril prvý súbor predpisov a nariadení, ktorými sa majú mnísi-basiliáni v kláštore riadiť. V jeho šlapajach kráčal sv. Benedikt, zakladateľ najstaršieho mníšskeho spoločenstva - benediktínov.

Benedikt pochádzal zo starej rímskej rodiny. Keďže rodičia mali dosť peňazí, poslali ho na štúdiá do Ríma. Tu však videl veľa skazenej a nemravnej mládeže, preto z tohto miesta hriechu odi-

šiel a usadil sa v samote na mieste Sublukum, kde sa stretol s mníchom - pustovníkom Romanom. Ten mu ukázal malú jaskyňu, prikázał mu, aby tam v pokore a premýšľaní býval. Nosieval mu chlieb, ktorý bol jeho jediným pokrmom. Keď tam mladého, sotva 15-ročného Benedikta po troch rokoch

našli pastieri oviec a kôz, rýchlo rozšírili o ňom správy, že je to svätý chlapec. Vtedy mnohí opustili rodinu a priateľov a išli za ním. Benedikt v krátkom čase založil veľa kláštorov. Najznámejším z nich bol kláštor na horre nazývanej Monte Cassino. A aby v budúcnosti všetci mnísi žili mravným a sporadánym životom, neprejedali sa a nehýrili, spísal 73 nariadení – regulí, ktorými sa mal život v každom benediktínskom kláštore riadiť.

noviciát. Potom ho slávnostne prijali do rádu a sám musel vyhlásiť, že tu zostane po celý svoj život. Pritom bude zachovávať najmä tri veľké cnosti: chudobu, mravnú čistotu a poslušnosť voči svojej duchovnej vrchnosti. Aj každodenný život, do ktorého vstúpil, nebol ľahký. Vstávalo sa už o druhej hodine po polnoci. Potom sa mnísi modlili a po modlitbách osem hodín pracovali.

Na Slovensku prvý benediktínsky kláštor založil mož-

tak ako v ostatnej západnej Európe. Zakladali školy a učili v nich písmu a čítaniu, pričom aj sami prepisovali a rozširovali potrebné náboženské knihy. Rúbali hlboké lesy a menili ich na úrodnú pôdu, ryžovali zlato na Hrone, na Dunaji stavali rybárske vrše a závory, stavali kostoly a kaplnky a vyučovali našich predkov v kresťanskej viere.

Mnohí z benediktínov, ktorí mali umelecké nadanie, aj maľovali a skladali hudobné diela.

Každý človek, ktorý má moc a veľa peňazí, sa môže pokaziť. Aj benediktíni neušli tomuto neduhu a veľké bohatstvo, ktoré získali, im zatemnilo ich kresťanskú myseľ. V čase, keď už mali v Európe vyše dvetisíc kláštorov, vystúpil opäť sv. Odo z Cluny a začal meniť život a mravy v benediktínskych kláštorech. Z rádu sv. Benedikta odštiepením vznikali nové a nové mníšske spoločenstvá, ktoré našli svoj domov aj na Slovensku. Ich predstavení - opáti, priori, superiori a ako všelijako ich nazývali - každý rok chodievali do svojich materských kláštarov v západnej Európe a prinášali k nám všetko nové, čím Európa žila. A tak nás spájali s veľkou európskou kultúrou.

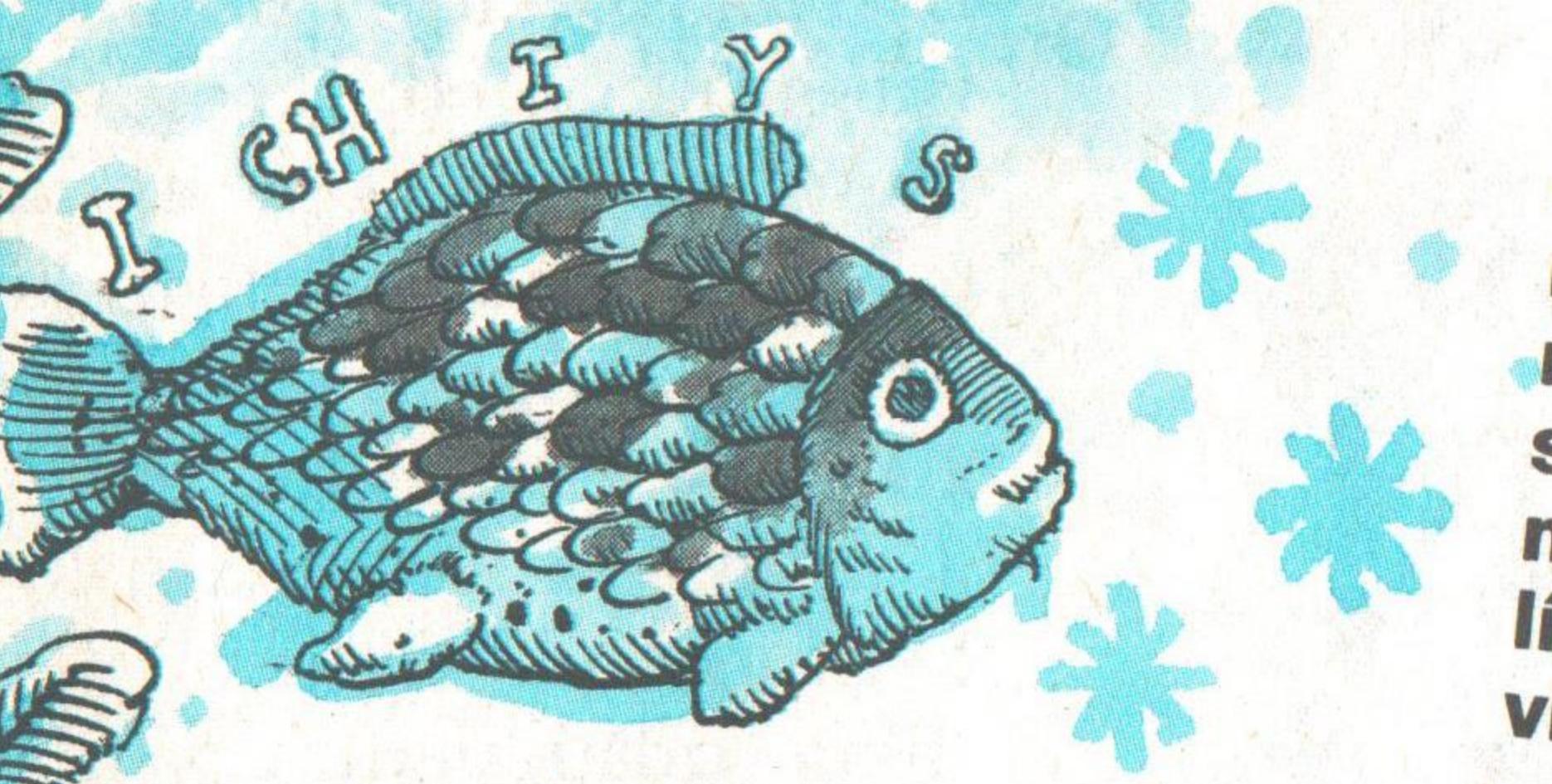
A veru neboli to ľahké predpisy a nariadenia. Každý mladík, ktorý chcel vstúpiť k benediktínom, musel sa celý rok pripravovať v akejsi „prípravke“, ktorá sa volala

Univ. prof.
Matúš Kučera, DrSc.
Ilustroval JOZEF CESNAK

DETI v Zelenom

Na Toma sed' doma!

★ Na Tomáša, 21. decembra, je najkratší deň v roku. Voľakedy bol známy ako sviatok lesov. „Na Toma sed' doma,“ hovorievali starí ľudia, „môže ťa v hore stihnúť nehoda.“ Na Orave v tento deň roznášali po domoch pastieri aj mladí chlapci stromčeky, ktoré volali polazničky. Domáci si ich na Štedrý deň zavesili na hradu nad stôl. Podľa toho, ako sa im nasledujúci rok vydaril, hovorievali, či im bol vinovať dobrý, alebo nanič polazník.

Nie je ryba ako ryba

★ Priznám sa, že si na ryby veľmi nepotrím. Ale štodorevčerný stôl bez ryby, to by neboilo ono, všakže? Ryba však s kresťanmi súvisí aj ináč. Znak ryby bolo znamenie, podľa ktorého sa spoznávali prví kresťania. Určite už tušíš, že to bolo tajné znamenie. Po grécky sa povie ryba ICHTYS. A toto slovo je vlastne skryvačka, cudzím slovom kryptogram.

I - Iesus CH - Christos Th - Theú Hy - Hyios S - Sotér
JEŽIŠ KRISTUS SYN BOŽÍ SPASITEĽ

A hned' vedľa jasličiek stojí vôl a osliček. Na Ježiška dýchajú, rúčky mu osahrievajú...

★ Tak sa spieva na Vianoce v kostole a takýto obraz poznáme z betlehmov. Oslíka už môžeme u nás vidieť iba v zoologickej záhrade. Na Balkáne však podnes ľahá vozíky a nosí na chrbte ľahké bremená. Divý osol poskrotili dávno, pravdepodobne ešte prv než koňa. Chovali ho radi, lebo osol je usilovný, dobre si zapamätá cestu, bezpečne prejde po neschodných chodníkoch a uspokojí sa aj s touto najbiednejšou potravou. Niekedy sa sice tvrdohlavo zatne a vtedy nepomôže nič, ani palica. Nazývať však oslíka somárom je urážkou tohto pravitého a dobrého zvieratá.

Adam a Eva

★ Všimli ste si, deti, že v kalendári má meniny zvyčajne iba jeden alebo jedna? Málokedy bývajú v jeden deň dve mená. Jednou z výnimiek je Štedrý deň. Vtedy je Adama a Evy. Je to možno preto, aby v tento krásny deň nikto neboli sami.

Vianoce v lese

★ My si sedíme v teple, tešíme sa z darčekov, a zvieratá v lese hladujú, pomysel si Martin a nahovoril ostatných kamarátov, aby spravili zvieratkám Vianoce. Na kraji lesa si vyhľadali smrečok a rozvešali naň dobroty. Lojové lízanky (do roztopeného loja nasypali mak, slnečnicové a trávové semeno), celé slnečnice, konáriky so šípkami a trnkami. Ferko priniesol dokonca kuřičné šúľky, Maroš chcel doniesť zvyšky zo štodorevčerného stola, ale stará mama ho poučila: Zvieratá nikdy nekrmit zemiakmi ani čerstvým chlebom, lebo by im v brušku kyslo. Neosožila by im ani slanina či údené mäso.

Ked' všetko rozvešali, schovali sa za strom a chvíľu čakali. Čo myslíš, ktorý vtáčik priletel na stromček prvý? Desať správnych odpovedí odmeníme slniečkárskymi odznakmi.

Pripravila MARTA ŠURINOVÁ
Ilustroval MARTIN KELLENBERGER

Rovný ako jedľa

★ Vianočný stromček je symbol, bez ktorého si sviatky lásky veru nevieme predstaviť. Vianočný stromček musí byť rovný, nenalomený. To preto, aby si ľudia okolo neho po celý rok zachovali pevný a priamy charakter.

Aj psík vie plakať

★ Stalo sa to niekoľko dní pred Vianocami. Na chodníku stál psík. Celý sa triasol. Bol hladný. Horší ako hlad bol však smútok. Psík stratil svoju rodinu. Nie, neušiel. Vyhodili ho ako starú hračku. Nenapadlo im, že psík bol členom ich rodiny. Možno práve padala hviezda, keď nešťastný psík zatúžil po teple domova, lebo príbeh sa skončil dobre. Našli ho ľudia s dobrým srdcom zo Spolku na ochranu zvierat. Nakŕmili ho, očistili, pohladili a našli mu novú rodinu. Chlapec ako ty mal vtedy najkrajšie Vianoce.

Ak chcete aj vy poskytnúť nový domov zvieratku, ktoré o ten svoj prišlo, nečakajte a napíšte na adresu: P. O. Box 5, Bratislava-Rusovce, PSČ 850 09.

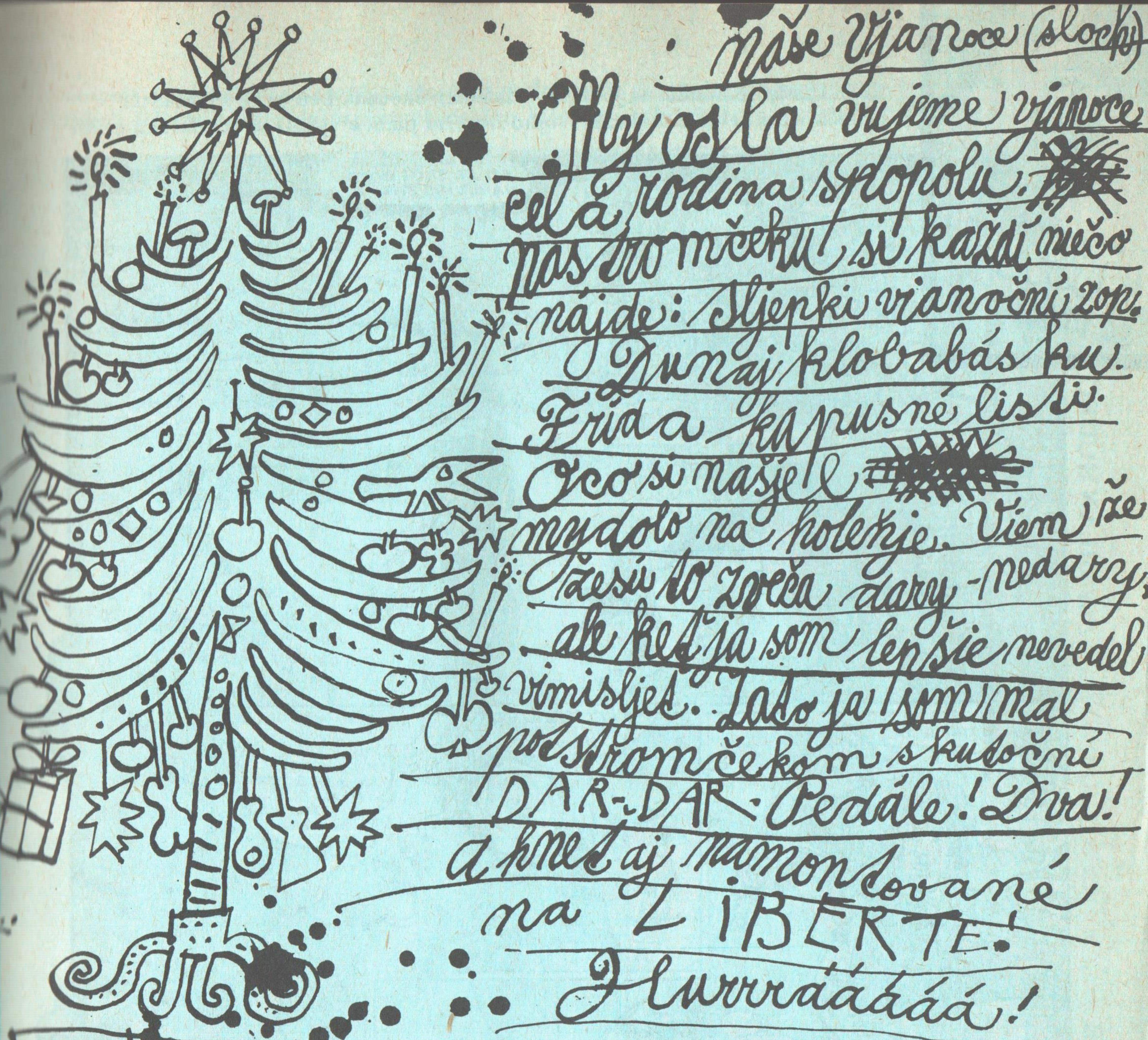
SUNĚČKO JOSKA MRKVÍČKU

Lebo je letečne, prlo, řesú
v nômu lesné práznične.
A týma je kysna pre so,
řesú v nej Vianoce.
Na vianoce sa dávajú dary.
Daru si v džováke: dar-medar
a DAR-DAR. Dar-medar
je takú dar, ktorú by ste dostali
ak keby neboli Vianoce -
napríklad košela, ponoski, kniha

Frida
čočrala
kroměříž.

Náše Vianoce (sloch)
My odla vujeme vianoce
celá rodina s popolu.
Našromčeku si každú niečo
nájde: sljepki vianoční zop.
Dunaj klobabás kú.
Frida kapusné lis li.
Co si nájde mydolo na holenky. Viem ſe
řesú to zočea dary - medary,
ak keď ja som len ſie nerevedel
vím ſies. Tato ja som mal
pozdravom čekom s kubčnú
DAR-DAR. Pedále! Dva!
a kresťaj namoncovane
na LIBERTE!
Hurraááá!

Oslávka pre moich slnečníck priateľov:
a vám sa podarilo vím ſies DAR-
DAR? Aký za pre koho?

5x5=25
ČAKAM Ríchlí
OTPOVEZ

Vás vnu kamadár
Jožko Mrkvíčka

Kolia Lassie nezabudla na Joea ani v ďalekom Škótsku. Len čo sa jej naskytla príležitosť, utiekla z majetku svojho nového pána a vydala sa na ďalekú cestu

ERIC KNIGHT
LASSIE
sa vracia

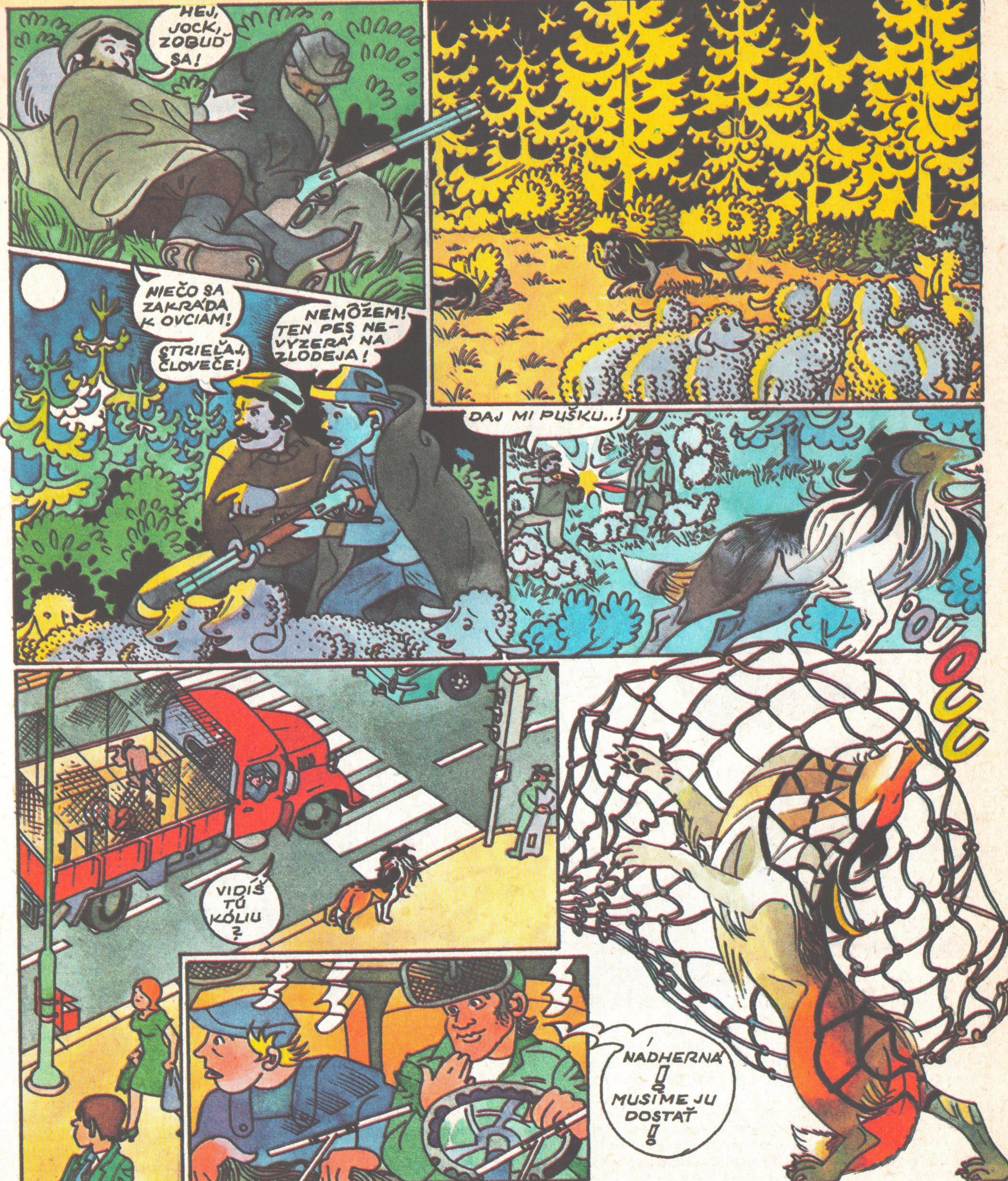
Píše MILAN HUDEC

Kreslí PAVOL MORAVČÍK

28

domov. Už prvé dni sa stretla s rôznymi prekážkami. Tie najťažšie však na ňu len čakali. Jednou z prvých bolo obrovské jazero, ktoré jej prehradzovalo cestu na vytužený juh.

29

Z besied i z listov, ktoré nám, milí Slniečkári, píšete, vieme, že radi lúštité krížovky. Niektorí z vás by dokonca boli najradšej, keby sme uverejňovali samé krížovky. Uznáte, že to nie je možné, veď iní chcú rozprávky, povesti, kreslené príbehy. Sľubujeme vám však, že sa pousilujeme, aby krížovka v Slniečku odteraz nechybala.

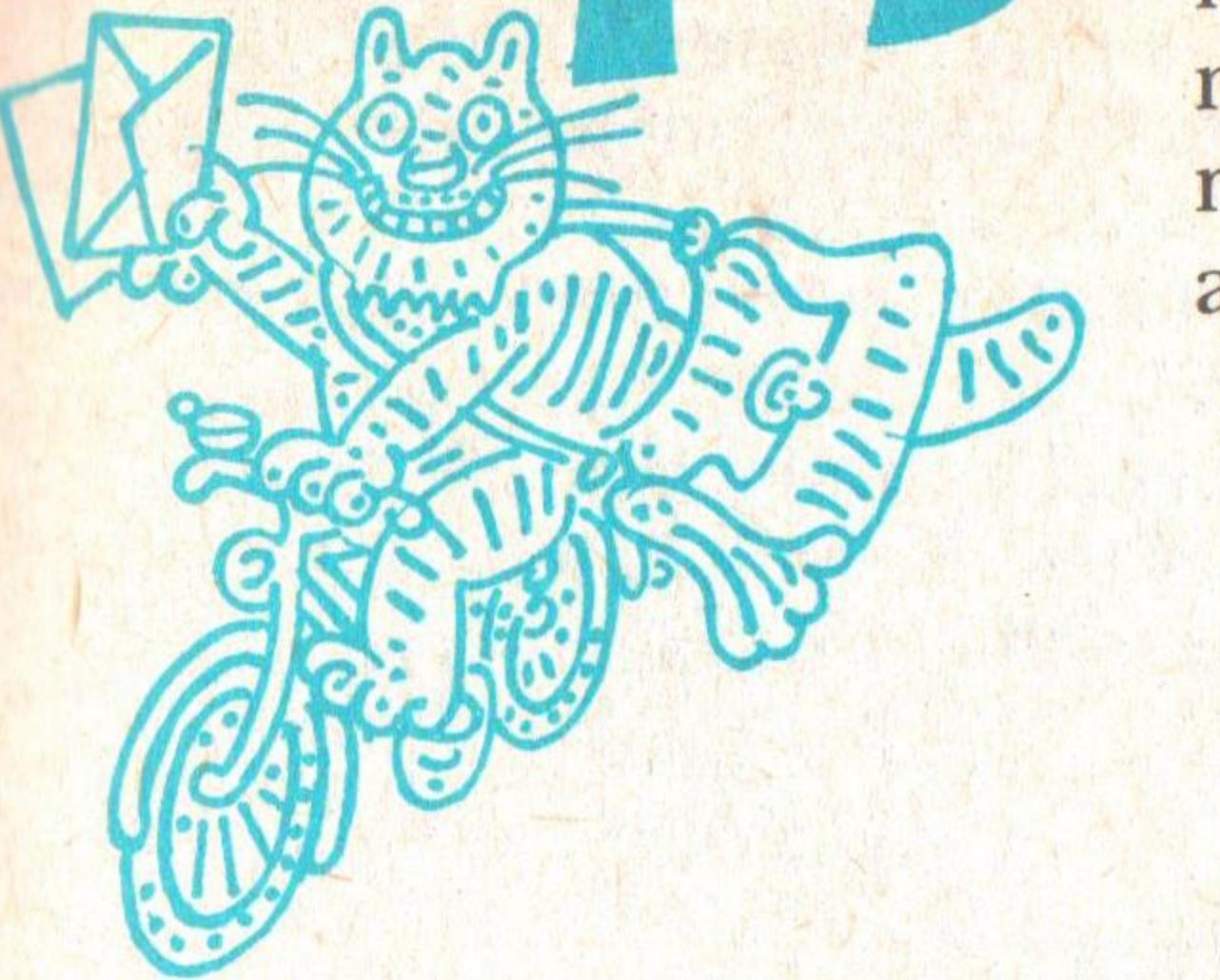
Nakreslil PETER CPIN

VODOROVNE: A. Cesta medzi domami – jasanie. B. Tvar slovesa chovať – trepoce. C. Para – olympijské hry – tvar slovesa snoriť. D. Úctivé oslovenie muža – pookopávať – osobné zámeno. E. Ír po česky – zavolaj – urobila udanie. G. Nebojáne – slovenský vynálezca padáka. H. Potreba na písanie – začiatocné písmená spisovateľky Hany Ponickej – tvar slovesa lkať. I. Nepriepustné horniny (fly) – zvuk vychádzajúci z úst – osobné zámeno. J. Predložka so siedmym pádom – koniec tajničky – začiatocné písmená spisovateľky Alty Vášovej. K. Spojka – ošípaná – Elemlíkro – začiatok Eleny. L. Vylievala – vyrábajú z neho zátky.

ZVISLE: 1. Ulapil – urobil stúpis. 2. Doska na mriesenie – metla na vymetanie pece – udieraj. 3. Chlapčenské meno – zvieratá – zábava. 4. Panovník u východných a južných Slovanov v minulosti – ovinulo – hru zabával. 5. Západočeské mesto – vôkol – časť tela. 6. Začiatocné písmená básnika Jána Turana – vták – slovenský hokejista. 7. Umenie po latinský (ars) – padaním klesal – výplň okien. 8. Suchá tráva – začiatok tajničky – oker po česky. 9. Časť javiska – cudzokrajná popínava rastlina – dve nuly. 10. Upravená plochá strecha budovy (terasa) – ľudská bytosť. Pomôcka: Menej známe výrazy sú v zátvorkách.

A svoj slub hned aj plníme. Dokonca aj s prekvapením. Kto totiž vylústí našu krížovku, dozvie sa nielen názov slovenskej rozprávky, ktorá vyšla na kazete a na platni vo vydavateľstve OPUS, ale má nádej, že túto rozprávku pri žrebovaní výhercov aj získa. Vylúštenie krížovky nám pošlite do 20. decembra 1991. Naša adresa: Slniečko, Nám. SNP 12, 815 19 Bratislava.

z poštárovej kapsy

Prečítala som celé Slniečko
a zohrialo ma.
MARTA
z Košice

MILÉ SLNIEČKO,

naša trieda Čaodoberá, lebo sa nám páči najlepšie zo všetkých časopisov. Čítame si Ča na hodine čítania. Páčia sa nám Tvoje povesti, rozprávky aj maľované príbehy.

Ked slniečko dostaneme,
všetci sa radujeme.
My ho totiž radi máme,
radi z neho čítavame.

IVANKA POKORNÁ,
Devínska Nová Ves

Objednávka: DIETATKO SA NARODILO 50 Kčs.

Meno
Bydlisko s PSČ

Podpis rodiča
Objednávku pošlite (ak si nechcete poškodiť Slniečko, môžete aj na korešpondečnom lístku) na adresu: Vydatelstvo Mladé leta, Nám. SNP 12, 815 19 Bratislava.

JURKOV KAMARÁT

Jeden kút zoologickej záhrady bol určený starému slonovi Jumbovi. Ale málokto k nemu chodil. Jumbo mal iba jedného kamaráta, štvrtáku Jurka. Jurko mu vždy doniesol kocku cukru. Jumbo si vložil pochúťku do papule, potom vystrel chobot a vyložil si Jurka na chrbát. Nik to nevidel, lebo do toho kúta ZOO nikto nechodil. Jedného dňa Jurko počul, ako riaditeľ ZOO hovorí strážcovi:

„Jumbo len zavadzia. Je starý, treba ho zastreliť.“

Tu sa Jurko vyrútil:
„Nie, nie! Na Jumbovi sa môžu nosiť deti. Je krotký!“
A hned aj ukázal, ako ho Jumbo vie vyložiť na chrbát a ako sa s ním prechádza popri plote.

Pri vchode do ZOO stojí teraz tabuľka:

SLON JUMBO
Ráchte sa na ňom povoziť!
Vstupné 1 Kčs

JURAJ ILKA, 4. roč.
Bratislava

Slniečko

Umelecký mesačník pre žiakov 1.-5. ročníka ZŠ.

Vydávajú Mladé letá, š. p.
Adresa redakcie: Nám. SNP 12, 815 19 Bratislava. Telefón 39 41 67

Šéfredaktor Ondrej Sliacky, grafická a výtvarná úprava Viera Fabianová, redaktorka Gabriela Szalayová.

Tlačia Polygraficlé závody, š. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovač. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS Ústredná expedícia a dovoz tlače, Námestie slobody 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výťažku 5 Kčs, ročné predplatné 50 Kčs. Nevyžiadane rukopisy redakcia nevracia.

Obálku nakreslila Dagmar Hložeková

LIST PRE JOŽKA MRKVÍČKU

Milý Jožko Mrkvíčko,
prvé, čo som si
v Slniečku prečítať,
bol Tvoj list.
Prečítať som si aj
hádanku a uhádol
som ju.
Je to Slniečko.

RÓBERT SZEMZÖ, Bratislava

rajiš piān.
jožko mrkvíčko
Slniečko nám. SNP 12
Bratislava

VELKÁ DOPRAVNÁ SÚŤAŽ

BCP

VELKÁ DOPRAVNÁ SÚŤAŽ

49 602

Správna odpoveď na prvú otázku našej súťaže (Môže sa Paťo bicyklovať na doma vyrobenom bicykli?) znie: **Nemôže**. Nesprávne odpovede skončili v redakčnom koši. Ale nevešajte hlavu, ešte nie je nič stratené. V ďalších kolách to môžete napraviť. A teraz lepšia správa. Korešpondenčné lístky so správnymi odpoveďami sme dobre pomiešali a tu je desať šťastných výhercov: Martin Kozák, Zvolen; ŠD pri ZŠ, Fándlyho ul., Pezinok; Katka Koprdová, Bratislava; Jozef Bordáč, Krškany; ŠD pri ZŠ SNP, Sučany; Andrea a Marián Kováčovi, Košice; Peter Jančuška, Liptovský Mikuláš; Barbora Vachová, Bratislava; Marína Duvaňdziová, Selenča, SFRJ.

Darčeky, ktoré dostanú, im venoval Ústav cestného hospodárstva a dopravy v Bratislave.

Jedného decembrového dňa vzal Maťo strýko, horár, oboch chlapcov na obchôdzku do lesa. Počasie bolo nanič. Blatisté, po snehu ani slychu, a to mali byť podľa kalendára o týždeň Vianoce. Chlapci pomáhali ujovi horárovi rozvázať na káričke seno a šrot pre lesné zvieratá, keď vtom začuli údery sekerou. Niekoľko vytíňalo vianočnú jedličku. Maťo s Paťom spozorneli.

„Pst,“ priložil ujo horár prst na pery. „To je v lesnej škôlke, podľme sa tam pozrieť. Ale ticho, aby sa vtáčik nevyplasil!“

Prebehli lesom, ako najtichšie vedeli, no keď prišli ku škôlke, neuviedli nikoho. Našli len triesky a čerstvý pníček.

„Toho človeka musíme vypátrať,“ rozhorčoval sa Paťo. „Pozrite,“ ukázal na zem, „mal so sebou bicykel a stromček odviezol na riadidlach.“

Potom si pozorne prezrel mužove veľké stopy a dodal: „Bol to dajaký obor, keď má takú veľkú nohu.“

„Omyl,“ nesúhlasil Maťo. „Bol to malý a roztržitý človek, pretože si obul veľké čižmy a nevšimol si, že má obutú pravú na ľavej.“

Stopy ich viedli až na kraj lesa, ale cyklistu nedobehli.

„A ten roztržitý človek s bicyklom a jedličkou má dnes na svedomí dva priestupky. Pozrite na túto značku,“ povedal ujo horár a ukázal na okrúhlu bielu značku s červeným okrajom: Zákaz vjazdu všetkých motorových vozidiel!

„Tá značka platí predsa len pre autá,“ povedal Paťo.

„Kdeže, aj pre bicykle,“ protirečil Maťo. „Lenže on na tom bicykli nejazdil, on ho viedol vedľa seba,“ poznámenal.

„A ja tvrdím, že spravil dva priestupky,“ rozhodne povedal ujo horár. „Jeden, že vytáľ jedličku, a druhý dopravný. Doma si to overíme v predpisoch. Kto nemal pravdu, ten narúbe dreva. Platí?“

Kto rúbal drevo u uja horára?

Odpoveď napište na korešpondenčný lístok. Nezabudnite naň nalepiť kupón.
Naša adresa: REDAKCIA SLNIEČKO, NÁM. SNP 12, 815 19 Bratislava.

Pripravuje MARTA ŠURINOVÁ
Ilustruje PETER CPIN

KUPÓN č. 4

VELKÁ DOPRAVNÁ SÚŤAŽ